

VERSLAG ARCHITECTUURRAAD 1-7-2021

Aanwezig: Tom van Veen (SURF), Edwin Verwoerd (Iddink, VDOD), Bram Gaakeer (OCW), Dirk Linden (Kennisset, CTO), Brian Dommisse (Kennisset, PO/VO) Arjan Aarnink (CITO), Remco de Boer, Henk Nijstad (Bureau Edustandaard/Kennisset), Mark de Jong (Inholland, Architectenberaad HORA), Rimmer Hylkema (GEU, ThiemeMeulenhoff), Bart Ratgers en Nassreddine Oufkir (CvTE), Leon Sprooten (Vista College, Route21/MORA), Jennifer Moesker (Studielink), Marc Berenschot (Utwente, namens het HORA Architectenberaad), H-P Köhler | VDOD, Jennifer Moesker en Joris Dirks (beide Studielink)

Gast sprekers: Erik Borgers (Kennisset, OSR), Jos van der Arend (Kennisset / Bureau Edustandaard), Joeri van Es (Bureau Edustandaard/Kennisset).

Afwezig: Gerald Groot Roessink (DUO)

Alle hieronder genoemde presentaties en het verslag staan op de pagina van de betreffende bijeenkomst op www.edustandaard.nl/architectuurraad/.

1. OPENING, MEDEDELINGEN, NOTULEN, AGENDA

De voorzitter heet iedereen welkom via deze Teams-bijeenkomst, en speciaal onze gastsprekers en nieuwe leden.

Rimmer Hylkema is vandaag voor het laatst, hij vervolgt zijn weg buiten het onderwijs. Aan het eind van de vergadering zal Rimmer nog kort terugblikken op zijn periode in de Architectuurraad. Nassreddine Oufkir stelt zich kort voor, hij is de opvolger van Bart Ratgers. Nassreddine heeft als business analist bij het CvTE het PO, MBO en NT2 onder zijn hoede. Jennifer Moesker en Joris Dirks sluiten namens Studielink aan en bepalen later hoe de invulling vanuit Studielink zal zijn.

De voorgestelde agenda wordt overgenomen. De notulen van 21 januari 2021 worden met een kleine wijziging vastgesteld.

2. REVISIE ROSA

In de bijeenkomst van 15 april is al een [eerste aanzet gedaan](#) voor het Revisie-traject dat is gestart. Brian Dommissie start de [presentatie](#) met de aanleiding en de urgentie voor de revisie waar het team van Kennisnet nu hard mee aan het werk is. M.n. de noodzaak om de AMIGO-methodiek goed te integreren in de ROSA laat zien dat de ketenfunctie-benadering onvoldoende aanknopingspunten biedt om precies genoeg te kunnen duiden welke ketenactiviteiten, -services, -afspraken, actoren, voorzieningen etc. aan de orde zijn en of er overlap of samenhang is. Een ander perspectief was de noodzaak om afspraken veel preciezer in de context te kunnen plaatsen, zodat betrokkenen veel beter weten wat waar relevant is binnen de onderwijsketen. Tot slot ontstaat door de opkomst van sectorale referentiearchitecturen zoals de MORA en FORA, naast de HORA die al langer bestaat, een grotere behoefte aan duidelijkheid over hoe de diverse sectorale referentiearchitecturen zich tot elkaar verhouden. Ook hier zal de ROSA een stimulerende en richtinggevende rol moeten spelen, zoals de Architectuurraad heeft aangegeven.

Remco de Boer legt uit waar de revisie nu staat. Enerzijds wordt gepoogd om de gap met de huidige ROSA beperkt te houden, anderzijds wordt niet geschroomd om noodzakelijke verbeteringen door te voeren. De huidige ROSA ketenfuncties worden in de revisie vervangen door een ketendomein-indeling. Deze ketendomeinen groeperen ketenprocessen, rollen, referentiecomponenten, et cetera. Ketenprocessen vallen in de revisie op te delen in ketenprocesstappen. Bram Gaakeer vraagt zich af of ArchiMate Capabilities niet een betere fit zouden zijn ipv. ketendomeinen. Capabilities maken onderdeel uit van de strategie laag van ArchiMate en die is in de ROSA nog niet uitgewerkt. Remco geeft verder aan dat er goed nagedacht moet worden over de meest logische indeling van de bundeling van ketenprocessen en het abstractieniveau dat de ROSA hanteert. Op dit moment zitten er erg gedetailleerde uitwerkingen van bedrijfsprocessen in de ROSA. In het huidige voorstel van het Revisie-team is ook de input van Bart Ratgers en het CvTE meegenomen. Bij het CvTE zijn al bepaalde keuzes gemaakt die bij voorkeur passen op het nieuwe voorstel. Oa. is voor het CvTE belangrijk dat er waar mogelijk meer uniformiteit over sectoren heen komt.

Leon Sprooten vraagt zich af of de focus van het Revisie-team niet te veel ligt op processen binnen een onderwijssector. Is de ROSA niet juist bedoeld is voor uitwisselingen *tussen* sectoren of over sectoren heen? Remco geeft aan dat de scope van de ROSA inderdaad over sectoren heen ligt. Voor zover de ROSA uitwisselingen binnen sectoren betreft, blijft de ROSA op een hoger abstractieniveau. Een meer concrete invulling, kan worden uitgewerkt in een sector architectuur zoals de HOSA voor het HO. Mark de Jonge geeft aan dat er al een goede analyse is gemaakt mbt. de samenhang tussen HORA en MORA. Mark brengt deze in en is bereid mee te denken met het Revisie-team. Het begrip: "Ketendienst", stipt Remco nog kort aan, want de tijd is te kort voor een goede toelichting van dit belangrijke nieuwe concept.

Tenslotte, presenteert Joeri van Es een analyse van de samenhang tussen de ROSA en de HORA, MORA en FORA. Joeri laat zien hoe het ketenprocessen uit de huidige ROSA en de revisie-ROSA samenhangen met de MORA. Hieruit blijkt dat het makkelijker is om eenduidige aanknopingspunten te vinden voor de revisie-ROSA. Joris Dirks vraagt of er gestreefd wordt naar een 1-op-1 mapping tussen ROSA en de sector-architecturen. Joeri geeft aan dat de aanknopingspunten in de revisie-ROSA op hoger abstractieniveau zijn, daarom hebben de sector-architecturen ruimte om naar (eigen) behoefte te verdiepen. Dit is een 1-op-meer mapping tussen de ROSA en sector-architecturen.

edustandaard

Conclusies & besluiten:

Het Revisie-team heeft een eerste voorstel gepresenteerd voor een revisie van het metamodel van de ROSA. De Architectuurraad vindt dit een goede aanzet, maar heeft wel een aantal vragen en opmerkingen. Daarnaast was de tijd tekort om aan alle onderdelen inhoudelijk recht te doen. Het lijkt noodzakelijk om nog vóór de volgende bijeenkomst in oktober een aparte 'special' te organiseren (begin september), om de geïnteresseerden van de Architectuurraad verder te betrekken.

Daarnaast geeft de Architectuurraad aan dat de adoptie van AMIGO, samenhang met MORA, FORA, HORA en de presentatie van de Edustandaard afspraken vereisen dat de revisie voortvarend wordt opgepakt. De AR spreekt de hoop uit dat eind 2021 de nieuwe structuur is goedgekeurd, geconsulteerd en helemaal doorgevoerd. Een ambitieus doel.

Actiepunten:

- *Team Revisie Rosa* organiseert begin september een verdiepingssessie rondom het metamodel van de revisie-ROSA.
- *Mark de Jong* stelt de analyse samenhang HORA-MORA ter beschikking.

3. UPDATE FDE-SET VOOR FIJNDISTRIBUTIE

Jos van der Arend praat samen met Edwin Verwoerd de Architectuurraad bij over de afspraak FDE-set voor fijndistributie. De FDE-set is ontwikkeld omdat het ECK-id niet mag worden verzonden via CSV-bestanden. Daarnaast kon er relatief makkelijk gebruik worden gemaakt van reeds bestaande profielen van UWLR. In maart 2020 is versie 1.0 vastgesteld. Inmiddels is een nieuwe versie ontwikkeld waarbij het ECK-ID de primaire sleutel voor de leerlingidentiteit is. De Architectuurraad neemt hier kennis van, onderschrijft de gekozen oplossingsroute mbt. het gebruiken van bestaande UWLR-profielen en wil de nieuwe versie 1.1 graag de volgende keer bespreken aan de hand van een ROSA-scan.

Tenslotte praat Jos de Architectuurraad bij over een nieuw gewenst profiel tbv. "Voorbereiding voor gebruik van leermiddelen VO/MBO". Hiervoor wordt ook de AMIGO-aanpak gebruikt. Deze zal weer terugkomen bij de Architectuurraad als de standaard in concept gereed is.

Actiepunt:

- Voor de volgende bijeenkomst in oktober wordt de nieuwe versie van de FDE-set besproken aan de hand van een ROSA-scan

edustandaard

4. UITWISSELINGEN VOOR CENTRALE EXAMENS VO (CEVO, AMIGO-TRAJECT)

Bart Ratgers presenteert als opdrachtgever en initiatiefnemer van deze uitwissel-afspraken samen met Jos van der Arend. De belangrijkste aanleiding voor het CvTE en DUO, was dat men graag af wilde van de bilaterale afspraken per sector. Deze afspraken wil men vervangen door betrouwbare M2M-uitwisselingen tussen FACET en de LAS'en op basis van de AMIGO-methodiek en de afgesproken (beveiligings)standaarden. In deze afspraak moet zowel digitale- als papieren-uitwisseling worden opgenomen. Jos van der Arend neemt het stokje over en legt uit hoe er op basis van de AMIGO-aanpak is toegewerkt naar uitwisselspecificaties. Inmiddels is een versie vastgesteld die wordt beproefd middels implementatie door de betrokken partijen.

Edwin Verwoerd geeft aan dat de huidige werkwijze met de AMIGO-methodiek het mogelijk maakt om snel kleine (nuttige en gewenste) aanpassingen te doen. Hij vraagt zich wel af hoe een bepaalde versie vast kan worden gezet zodat dat voor iedereen duidelijk is. Jos geeft aan dat de concept-versie formeel wordt vastgesteld en gepubliceerd op Edustandaard.nl. Deze versie zal in de volgende bijeenkomst van de Architectuurraad (in oktober) besproken worden adhv. een ROSA-scan. Gedurende het beheerproces zullen stapsgewijs nieuwe updates worden verwerkt en gepubliceerd op Edustandaard.nl.

Tot slot geeft Jos een inkijkje in de werking van Invertor. Deze tool wordt ook in andere domeinen zoals bij Kadaster en VNG gebruikt. Invertor wordt gebruikt om geautomatiseerd de uitwissel specificaties inclusief documentatie te genereren vanuit een MIM informatiemodel.

Actiepunt:

- Bespreken CE-VO afspraak in de oktober-bijeenkomst op basis van een ROSA-scan.

5. UPDATE OSR

Erik Borgers praat de Architectuurraad bij over de ontwikkelingen bij OSR. Naast meer dienst-specifieke ontwikkelingen die informatief zijn voor de Architectuurraad, zoomt hij in op de ontwikkeling dat het OSR naast uitwisselingen met een centrale voorziening van bijv. DUO, ook uitwisselingen tussen andere type services wil gaan ondersteunen. Deze andere type services zijn bijv. toetssystemen, administratiesystemen, ELO', LVS'en, dashboards, etc. Services uit verschillende sectoren moeten elkaar kunnen vinden in het OSR. Om dat te realiseren moet het OSR een aantal ontwerpkeuzes maken over bijv. welke type services er zijn. Daarnaast wordt de betekenis en afbakening van ketenbegrippen zoals: ketendienst, services en ketenproces, nog belangrijker. Ook de in de vorige bijeenkomst aangekaarte kwestie (ROS-scan ENTREE federatie) van de realtime uitwisseling van attributen speelt op de achtergrond mee.

Hiervoor heeft het OSR bij de ROSA aangeklopt met de vraag of de OSR kan voortbouwen op de afspraken in de ROSA. Het blijkt dat de ROSA op dit gebied niet eenduidig is en de inhoud inmiddels is verouderd. De kwesties raken ook direct aan de revisie van de ROSA (zie 1ste agendapunt). Er vindt intensieve samenwerking plaats tussen beide teams. Dirk Linden geeft aan dat het belangrijk is om de plek van een dergelijk register in de keten duidelijk te maken, veel keuzes kunnen daaruit voortvloeien. Tot slot geeft Erik aan dat het OSR een roadmap heeft opgesteld om aan te sluiten op RIO. Erik neemt de suggesties van de Architectuurraad. Daarbij bevestigt Erik namens het OSR-team dat de Architectuurraad en eventueel ook de werkgroep Toegang tijdig bij het vervolgtraject betrokken zullen worden.

edustandaard

Actiepunt:

- OSR-team: Architectuurraad en evt. werkgroep Toegang tijdig betrekken bij ontwerpdilemma's en -keuzes.
- *Team Revisie Rosa: rekening houden met de dilemma's van OSR*

6. ONDERWIJSWAARDEN (WAARDENWIJZER) EN DE ROSA

De werkgroep Ethiek (Onderwijswaarden en de ROSA) is verder gegaan met de afgesproken punten vanuit de bijeenkomst van 15 april jl.. Remco presenteert namens de werkgroep de uitwerkingen van de waarden 'toegankelijkheid' en 'veiligheid'. Daarnaast zijn ook 'gelijkheid' en 'zelfbeschikking' verder uitgewerkt (zie ook de van tevoren toegestuurde notitie). De Architectuurraad reageert enthousiast op het concretiseren van deze relatief lastige met architectuur te relateren waarden. Ook de gepresenteerde aanpak wordt door de Architectuurraad gewaardeerd. De werkgroep stelt voor om een nieuw principe toe te voegen: 'ethics by design'. Er wordt opgemerkt dat het principe 'privacy by design' eigenlijk een onderdeel hiervan is. De waarden zijn eigenlijk het startpunt van het ontwikkelen van alle architectuur. Voortaan wordt de ROSA-scan, aldus het voorstel van de werkgroep, uitgebreid met dit onderdeel en wordt dus van nieuwe ketenafspraken en -trajecten verwacht dat er zicht is op de ethische aspecten van de keuzes en dat van hieruit is gehandeld. Remco benadrukt nog eens dat het altijd een belangenafweging betreft, dat geen enkel waarden-concern als absoluut gezien kan worden. Juist het gesprek en de afweging zijn waardevol. Daarbij wordt opgemerkt dat deze afweging ook met de tijd kan veranderen. De uitwerkingen van de werkgroep dienen bij het maken van afwegingen als inspiratie of handreiking. Bram Gaakeer vraagt zich af of een ketenproject zelf de waarden moet toepassen. Bram ziet liever dat de relaties tussen de waarden en de ontwerpkaders in de ROSA veel verder zijn uitgewerkt. Remco geeft aan dat daar in de werkgroep niet voor is gekozen, met uitzondering van een aantal voorbeeldmatige en in het oog springende relaties.

Eenzijds, is het compleet relateren met de ROSA ontwerpkaders erg arbeidsintensief en heeft de Architectuurraad in april de wens uitgesproken om de hoeveelheid werk beperkt te houden in deze fase. Anderzijds, is de werkgroep van mening dat het nuttig is om nu eerst met de huidige opzet te werken en ervaring op te doen. Met deze ervaring kan de kennisbasis van de ROSA worden uitgebreid. Met de opgebouwde kennis (basis) en inzichten, kan wellicht in een latere fase de grote klus van het relateren van waarden en ontwerpkaders worden opgepakt. Rimmer Hylkema roept ook op om (in deze fase) niet te concreet te zijn, want dat kan een vrije en rijke discussie over waarden & architectuur belemmeren.

De Architectuurraad neemt het voorstel van de werkgroep Ethiek helemaal over.

Besluiten:

- De Architectuurraad stemt in met de gehanteerde aanpak, waarna de werkgroep de resterende waarden op dezelfde manier zal uitwerken;
- Ook wordt besloten het principe 'ethics by design' toe te voegen aan de ROSA, en daarbij te verwijzen naar deze uitwerking als handreiking en inspiratie voor ketenprojecten;

edustandaard

- Bij toekomstige ROSA-scans worden de vragen uit deze uitwerking meegenomen vanuit het principe 'ethics by design'.

Actiepunten:

- *Werkgroep Ethiek*: uitwerken resterende waarden conform de goedgekeurde aanpak
- *Kennisnet / Bureau Edustandaard*: Rosa updaten met bovenstaande.

7. UPDATE WERKGROEP UBV; CERTIFICERINGSSHEMA

Dirk Linden presenteert de voortgang van de werkgroep UBV. De afspraak: "UBV-Veilig en Betrouwbaar e-mailverkeer", heeft een ruime publieke consultatie gekend. De resultaten zijn verwerkt en de werkgroep is van mening dat deze voldoende is uitgewerkt om in beheer te worden genomen. Implementatie vergt logischerwijs een gefaseerde invoer om verstoringen in e-mailcommunicatie te voorkomen. De Architectuurraad heeft verder geen aanvullende opmerkingen en adviseert positief over de inbeheername. Dat heeft als gevolg dat deze standaard door kan naar de Standaardisatieraad.

Voor UBV-security headers is de werkgroep van mening dat de publieke consultatie onvoldoende heeft opgeleverd. Men vraagt zich af of de juiste personen bij de ketenpartijen wel kennis hiervan hebben genomen. Daarom wordt een extra consultatieronde ingelast. De Architectuurraad wordt dringend verzocht om de achterban te betrekken deze consultatieronde om zo waardevolle feedback op te halen. Rimmer Hylkema geeft aan dat hij erg blij is met de werkwijze en de behaalde resultaten van de werkgroep UBV.

Tot slot meldt Dirk dat de werkgroep Certificeringsschema is gestart met het updaten van het CS.

Besluit:

- De Architectuurraad adviseert positief over de in beheer name van UBV-Veilig en Betrouwbaar e-mailverkeer.

Actiepunt:

- De leden van de Architectuurraad wordt gevraagd om haar achterban nadrukkelijk te wijzen op UBV security headers, en ook te reageren richting de werkgroep (ook een positieve beoordeling zonder aanvullingen is waardevol te melden)

8. WVTTK EN SLUITING

Rimmer Hylkema maakt van de gelegenheid gebruik om kort terug te blikken op zijn jaren in de Architectuurraad. Hij geeft aan een enorme groei te hebben gezien: waar het in de beginjaren nog flink zoeken was naar nut en agenda, ervaart hij de laatste jaren enorm veel energie en toegevoegde waarde op de gevraagde adviezen voor ketentrajecten. De collegiale manier van werken heeft hij als erg plezierig. Daarnaast heeft Rimmer zijn tijd ook als heel leerzaam ervaren, dankzij alle verschillende perspectieven die aan bod komen in de Architectuurraad. Zijn nieuwe referentiekader wordt de PURA, de voltallige Architectuurraad wenst hem heel veel succes hierin.

De voorzitter sluit de digitale vergadering rond 16:20 uur.

Vergaderdata 2021 (donderdagmiddag 13:30 – 16:30 uur):

- 14 okt.